

1509 1 KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet tot oprichting van een fonds voor maatregelen ter voorkoming van ziekte en ter bevordering van de gezondheid (Wet op het Praeventiefonds).

De toelichtende memorie, die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Soestdijk, 17 December 1949.

JULIANA.

1509 2 ONTWERP VAN WET

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is een fonds te vormen, welks gelden zullen worden bestemd tot het nemen of bevorderen van maatregelen, welke strekken om ziekte te voorkomen of de gezondheid te bevorderen en op te heffen het fonds, bedoeld in artikel 125 van de Ziektewet;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

1. Er is een fonds, welks gelden zullen worden bestemd tot het nemen of bevorderen van maatregelen, welke strekken om ziekte te voorkomen of de gezondheid te bevorderen.

2. Het fonds, bedoeld in het eerste lid, bezit rechtspersoonlijkheid, is genaamd Praeventiefonds en gevestigd ter plaatse, door Onze Minister van Sociale Zaken — verder in deze wet te noemen: Onze Minister — aan te wijzen.

Artikel 2

1. De Ziekenfondsraad stort jaarlijks, met inachtneming van bij algemene maatregel van bestuur te stellen regelen, uit het Vereveningsfonds, bedoeld in artikel 2 van de Wet op de Ziekenfondsraad, in het Praeventiefonds een bedrag van vier miljoen gulden.

2. Op het in het eerste lid vermelde bedrag kort de Ziekenfondsraad een bedrag, gelijk aan hetgeen het saldo van het Praeventiefonds op 31 December van het voorgaande kalenderjaar meer bedroeg dan twee miljoen gulden.

3. Bij de berekening van het saldo, bedoeld in het eerste lid, worden de bedragen, waaraan door het Bestuur, bedoeld in artikel 3, voor of op het in dat lid genoemde tijdstip een bestemming was gegeven, buiten beschouwing gelaten.

Artikel 3

1. Het Praeventiefonds wordt, met inachtneming van bij algemene maatregel van bestuur te stellen regelen, beheerd door een Bestuur, dat tevens is belast met het geven van een bestemming aan en het toezicht op de besteding van de gelden van het Praeventiefonds.

2. Wij regelen de samenstelling en de wijze van benoeming van het Bestuur met dien verstande, dat daarin in elk geval vertegenwoordigd zullen zijn de daartoe door Onze Minister aan te wijzen centrale organisaties van werkgevers en van werknemers.

Artikel 4

Van alle besluiten, waarbij aan gelden uit het Praeventiefonds een bestemming wordt gegeven, doet het Bestuur schriftelijk mededeling aan Onze Minister. Onze Minister is bevoegd binnen vier weken na dagtekening van de verzending van de mededeling het besluit te vernietigen. Een beschikking tot vernietiging is met redenen omkleed.

Artikel 5

1. De Derde Afdeling der Ziektewet wordt ingetrokken.

2. In artikel 96, tweede lid, der Ziektewet vervallen de woorden: „het fonds, bedoeld in artikel 125, eerste lid”, alsmede de daarachter geplaatste komma.

3. In artikel 144 der Ziektewet worden de getallen en woorden: „123, derde lid, 125, derde lid, en 126, tweede lid” vervangen door: en 123, derde lid.

Artikel 6

De aan het fonds, bedoeld in artikel 125 van de Ziektewet, toebehorende eigendommen, alsmede de rechten en verplichtingen van dat fonds, gaan over op het Praeventiefonds.

Artikel 7

Binnen een maand na het in werking treden van deze wet stort de Ziekenfondsraad uit het Vereveningsfonds, bedoeld in artikel 2 van de Wet op de Ziekenfondsraad, voor het jaar 1949 een bedrag van anderhalf miljoen gulden in het Praeventiefonds.

Artikel 8

1. Deze wet kan worden aangehaald onder de titel „Wet op het Praeventiefonds”.

2. Zij treedt in werking met ingang van een door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Sociale Zaken,

1509 3 MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

Het is een algemeen erkende waarheid, welke op het gebied der gezondheid letterlijk opgaat, dat voorkomen beter is dan genezen.

Voorkomen van ziekte betekent bevordering van gezondheid en geluk van de individuele mens, van de volksgezondheid en van de welvaart van individu en maatschappij. Hoezeer de mensheid dank verschuldigd is aan de curatieve geneeskunde en aan haar beoefenaren, die door het voortschrijden van hun wetenschap steeds nieuwe mogelijkheden tot genezing van ziekte ontdekken en toepassen, daarnaast is er alle reden om praeventieve maatregelen te bedenken en uit te voeren, welke er toe leiden, dat het aantal gevallen, waarin de arts curerend moet optreden, zo gering mogelijk zij.

Dit inzicht heeft in latere jaren hoe langer hoe meer veld gewonnen. Het heeft o.a. uitdrukking gevonden in artikel 125 van de Ziektewet (*Staatsblad* 1913, no. 204), waarin is bepaald, dat een fonds wordt gevormd, waarvan de gelden bestemd zijn tot het nemen of bevorderen van maatregelen, welke strekken om ziekte van ingevolge die wet verzekerde personen te voorkomen of welke de geneeskundige behandeling ten goede komen.

Het is de taak van de ziekenfondsen het verlenen van een zo goed mogelijk curatieve zorg aan een zeer grote groep van de bevolking mogelijk te maken.

Degenen, aan wier belangstelling en werkzaamheid de behartiging van gezondheidsbelangen door middel van de ziekenfondsverzekering is toevertrouwd, zijn zich echter gaan afvragen, of het niet gewenst is, dat ook van de zijde van het ziekenfondswezen steun wordt verleend aan instellingen, welke zich het nemen van praeventieve geneeskundige maatregelen ten doel stellen.

Het antwoord op deze vraag is door de Ziekenfondsraad thans in bevestigende zin gegeven. Behalve door de algemene beweegredenen, welke pleiten voor het nemen van praeventieve maatregelen, heeft de Ziekenfondsraad zich mede laten leiden door de gedachte, dat door het op deze wijze bevorderen van de gezondheidstoestand op den duur de uitgaven voor curatieve doeleinden zullen verminderen.

De ondergetekende kan zich met deze zienswijze verenigen.

Het ontwerp van wet strekt tot de oprichting van een Praeventiefonds, welks gelden, afkomstig uit het Vereveningsfonds, zullen worden bestemd tot het nemen of bevorderen van maatregelen, welke strekken om ziekte te voorkomen of de gezondheid te bevorderen.

Uit de jaarverslagen van het reeds genoemde, in artikel 125 der Ziektewet (*Staatsblad* 1913, no. 204) bedoelde fonds (Prophylaxiefonds), opgenomen in de Verslagen en Mededelingen betreffende de Volksgezondheid, blijkt, dat zijn werkzaamheid uiterst heilzaam is en dat het bestuur van het fonds, hetwelk zijn functie met toewijding en beleid pleegt uit te oefenen, aanspraak heeft op erkentelijkheid. Juist het besef echter, dat maatregelen van prophylactische aard, zoals die door het fonds zijn bevorderd, van groot belang zijn gebleken voor de volksgezondheid, heeft de behoefte doen rijzen aan ruimere middelen, waaruit de kosten daarvan kunnen worden gedekt.

Het is uiteraard bezwaarlijk reeds thans volledig aan te geven, welke maatregelen met behulp van de ter beschikking komende gelden door het Praeventiefonds kunnen worden bevorderd, doch gedacht dient te worden bij voorbeeld aan uitbreiding van het massa-onderzoek op tuberculose met behulp van doorlichting of röntgenfoto's, maatregelen

in het belang van de kinderhygiëne, financiële steun aan de Kruisorganisaties ten behoeve van de vervulling van haar sociaal-hygiënische taak, oprichting van wijkgebouwen (health centres), steun aan medisch-paedagogische bureaus en andere instellingen op het gebied der geestelijke volksgezondheid, enzovoort, maatregelen, waarvan sinds geruime tijd de noodzakelijkheid wordt betoogd, doch waarvoor de middelen tot nu toe niet waren te vinden. Het bestuur van het nieuw in te stellen fonds zal over de bestemming van de beschikbaar komende gelden moeten beslissen.

Deze zullen behalve voor maatregelen, welke strekken om ziekte te voorkomen, ook kunnen worden aangewend voor maatregelen, welke ten doel hebben de gezondheid te bevorderen. Vele ziekten hebben in haar ontstaan twee componenten, namelijk de kracht van de aanval op het menselijk lichaam en die van de verdediging, welke het kan bieden. De praeventie heeft in het bijzonder het voorkomen of neutraliseren van de aanval op het oog, de bevordering der gezondheid richt zich meer op het verhogen van de verdedigingskracht.

De ondergetekende meent, dat de te nemen maatregelen het best zullen zijn gewaarborgd en de meeste vruchten zullen opleveren, indien de vereiste middelen worden geput uit één centraal fonds, mede omdat daardoor gelijkheid van behandeling en eenheid van inzicht worden bereikt. Het is in dit licht bezien wenselijk, dat het beheer in handen wordt gelegd van één uitvoerend orgaan, weshalve het bestaan naast elkaar van twee fondsen met een prophylactische of een praeventieve taak geen aanbeveling verdient.

Het bestuur van het Prophylaxefonds deelt deze opvatting.

De vraag zou nu kunnen rijzen, of deze instelling het bestaande Prophylaxefonds zou kunnen zijn, dan wel of een nieuw fonds zal moeten worden ingesteld. Hierbij verdienen twee overwegingen de aandacht. Ten eerste maakt de tekst van artikel 125, lid 1, van de Ziektewet (*Staatsblad* 1913, no. 204) voor het Prophylaxefonds het nemen van prophylactische maatregelen uitsluitend mogelijk ten behoeve van ingevolge de Ziektewet verzekerde personen, terwijl het gewenst is gelden te bestemmen voor praeventieve maatregelen ten bate van de bevolking in het algemeen, al is het denkbaar, dat het bestuur van het fonds in een bepaald geval aanleiding zal vinden een bedrag te bestemmen voor maatregelen ten behoeve van bij voorbeeld de verplicht verzekerden ingevolge het Ziekenfondsenbesluit.

Voorts zullen de voor praeventieve maatregelen beschikbaar te stellen middelen voor het overgrote deel moeten worden verkregen uit het Vereveningsfonds en zullen zij een veelvoud vormen van de middelen van het huidige Prophylaxefonds.

Deze beide overwegingen leiden tot de conclusie, dat een nieuw fonds dient te worden gevormd, waarin ter dekking van de uitgaven jaarlijks een bedrag uit het Vereveningsfonds zal worden gestort, en dat derhalve het Prophylaxefonds dient te worden opgeheven. Het nieuwe fonds zal de uitkeringen, enzovoort, zoals die tot nu toe uit het Prophylaxefonds geschieden, kunnen continueren, indien zulks gewenst blijkt. Met het oog hierop is dan ook in artikel 6 van het ontwerp bepaald, dat de verplichtingen van het Prophylaxefonds overgaan op het Praeventiefonds, terwijl er op mag worden vertrouwd, dat ook ten aanzien van tot dusverre gegeven subsidies dezelfde lijn zal worden gevolgd, welke aan de maatregelen van het Prophylaxefonds ten grondslag lag.

Tenslotte zij opgemerkt, dat tegen opheffing van het Prophylaxefonds mede geen bezwaar behoeft te bestaan, omdat de beide categorieën personen, die de middelen voor dit fonds opbrengen, te weten de werkgevers en de werknemers, dezelfde zijn, die — zij het in andere verhouding — de middelen hebben opgebracht en zullen opbrengen voor het Vereveningsfonds, waaruit een vaste jaarlijkse bijdrage voor het nieuw in te stellen Praeventiefonds zal worden verleend. Deze beide categorieën, welke vertegenwoordigd zijn in de Ziekenfondsraad, hebben zich in dat college voor een regeling, als de hierbij voorgestelde, uitgesproken.

Ter voorkoming van verwarring komt het wenselijk voor het nieuw in te stellen fonds een andere naam te geven. Ten eerste, omdat het bestaande fonds onder de naam „Prophylaxefonds” algemene bekendheid heeft; in de tweede plaats, omdat het woord „prophylaxe” een engere betekenis heeft dan het woord „praeventie”. Daar het woord „praeventie” in het spraakgebruik meer de betekenis heeft van „voorzorg” en het in de bedoeling ligt het nieuwe fonds werkzaam te doen zijn op uitgebreider terrein, lijkt de naam „Praeventiefonds” het meest geschikt.

Het verdient voorts de aandacht, dat de in het ontwerp voorgestelde regeling een voorlopig karakter zal moeten dragen, omdat daarin na het tot stand komen van een Wet op het Ziekenfondswezen wellicht wijzigingen zullen moeten worden aangebracht. Laatstbedoelde wet zal immers ook ten aanzien van de praeventie zekere bepalingen moeten bevatten. Aangezien echter de voorbereidingen voor die wet, waaraan ten Departemente van de ondergetekende krachtig wordt gearbeid, zeer veel tijd hebben gevraagd en nog vragen en het niet

valt te voorspellen, wanneer zij in werking zal kunnen treden, is een voorlopige regeling reeds thans gewettigd, omdat het van groot belang voor de volksgezondheid is, dat het ziekenfondswezen zo spoedig mogelijk steun op het gebied der praeventie verleent. Dit te bewerkstelligen, is het oogmerk van het bijgaande ontwerp.

Het is niet de bedoeling, dat de instelling van het Praeventiefonds er toe zal leiden, dat enig Overheidslichaam praeventieve maatregelen, welke tot zijn taak behoren, voortaan achterwege zal laten. Dit zou tot gevolg kunnen hebben een overheveling van lasten naar het fonds in plaats van de ontwikkeling en uitbreiding van de praeventieve zorg, welke het ontwerp bedoelt na te streven.

Ten aanzien van het bepaalde in de verschillende artikelen van de wet moge nog het volgende worden opgemerkt.

Artikel 2

Eerste lid. Bij het bepalen van het bedrag, dat jaarlijks uit het Vereveningsfonds in het Praeventiefonds zal worden gestort, is er van uitgegaan, dat in de eerste plaats de jaarlijkse rente-opbrengst van de in het Vereveningsfonds aanwezige gelden bestemd kan worden om, met behoud van de gewenste reserve, ter beschikking te worden gesteld. Deze rente-opbrengst belooft ruim f 3 000 000. Dit bedrag kan zonder bezwaar jaarlijks ter beschikking van het Praeventiefonds worden gesteld. Wanneer daaraan wordt toegevoegd een ongeveer gelijk bedrag, als tot dusverre uit de opbrengst van de premieën ingevolge de Ziektewet in het Prophylaxefonds werd gestort (bijna f 1 000 000) — welk bedrag in den vervolge uit de middelen van de ziekenfondsverzekering zal moeten worden verkregen —, kan de jaarlijkse storting van in totaal f 4 000 000 alleszins verantwoord worden geacht. Dat de thans voor het Prophylaxefonds bestemde gelden bij de nieuwe regeling ten bate van het Praeventiefonds zullen komen, is in het bijzonder ook daarom juist te achten, omdat deze gelden in de praktijk reeds een bestemming hebben gevonden.

Tweede lid. Het is denkbaar, dat in een bepaald jaar het bestuur van het Praeventiefonds geen bestemming heeft gegeven aan het gehele voor dat jaar beschikbaar gestelde bedrag van f 4 000 000. Het is daarom wenselijk te bepalen, dat bedragen boven f 2 000 000, waaraan geen bestemming is gegeven, zullen worden gekort op de uitkering van het volgende jaar, zulks ten einde te voorkomen, dat zich in het Praeventiefonds een onbepaalde fondsvorming zou kunnen gaan voordoen. Intussen is het ook denkbaar, dat aan bepaalde gelden wel reeds door het bestuur een bestemming is gegeven, doch dat deze gelden volgens de nadrukkelijke bedoeling eerst later zullen worden besteed. Zodanige gelden zullen niet worden gekort.

Artikel 3

Eerste lid. De gelden van het Praeventiefonds zullen voor bepaalde doeleinden moeten worden bestemd. De beslissing omtrent deze bestemming dient in handen te liggen van het bestuur van het fonds. Nadat, eventueel onder het stellen van voorwaarden, is bepaald, welk doel met behulp van de gelden zal worden nagestreefd, dient er voorts op te worden toegezien, dat zij ook daadwerkelijk aan dat doel ten goede komen, hetgeen inhoudt, dat het bestuur mede toezicht zal moeten uitoefenen op de besteding van de toegewezen gelden.

Tweede lid. Gezien het feit, dat de gelden van het Vereveningsfonds worden opgebracht door werkgevers en werknemers, is het gewenst te bepalen, dat de centrale organisaties van werkgevers en werknemers, aan te wijzen door de Minister, in het bestuur van het Praeventiefonds, dat immers zijn gelden ontvangt uit het Vereveningsfonds, vertegenwoordigd zullen zijn.

Artikel 4

Het bestuur van het fonds zal zijn besluiten omtrent het geven van een bestemming aan de gelden in volle vrijheid moeten nemen. Aangezien die besluiten van groot belang zijn voor de volksgezondheid, is echter met het oog op aanpassing van het beleid aan het geheel van maatregelen op het gebied der praeventieve gezondheidszorg een zekere — zij het repressieve — controle nodig. Daarom is in dit artikel aan de Minister de bevoegdheid gegeven tot het vernietigen van bestuursbesluiten en tevens de betreffende procedure geregeld.

Artikel 7

Met het oog op de omstandigheid, dat bij de indiening van het wetsontwerp reeds een groot deel van het jaar 1949 is verstreken en het nochtans gewenst is, dat ten laste van dat jaar een bedrag kan worden besteed, is voor 1949 een overgangsbepaling opgenomen.

De andere artikelen van het ontwerp vereisen, na hetgeen daaromtrent onder „Algemeen” is medegedeeld, naar het oordeel van de ondergetekende geen nadere toelichting.

De Minister van Sociale Zaken,
A. M. JOEKES.